

СЕКЦІЯ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Артюх О. В.

доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

Каліна І.

студент

*Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

НОРМАТИВНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Одним із способів покращення бізнесу та підтримки його в конкуренто-спроможному стані є проведення контрольних заходів, до яких у системі фінансового контролю відноситься внутрішній аудит.

Проблематика внутрішнього аудиту, розкриття його теоретичних та прикладних основ у системі внутрішнього контролю висвітлено у працях Журавлевої Д. Г., Каменська Т. О., Кудирко О. М., Максимової В. Ф., Олійник С. О., Рудницького В. С., Сопка В. В., Усача Б. Ф., Кравченко В. В. та інших дослідників у сфері фінансового контролю. Проте і досі залишаються невирішеними та потребують подальших досліджень концептуальні засади внутрішнього аудиту, його нормативне забезпечення в системі державного та недержавного фінансового контролю.

Метою даної роботи є дослідження проблемних аспектів нормативної регламентації внутрішнього аудиту в системі фінансового контролю.

Внутрішнім контролем можна назвати процес, що здійснюється господарчим суб'єктом за допомогою специфічного інструментарію, який забезпечує достатню впевненість щодо відповідності об'єкта контролю прийнятним управлінським рішенням у напрямку успішного досягнення мети та подальшого розвитку господарчої одиниці у ринковому бізнес-середовищі. Саме у такому сенсі внутрішній контроль усвідомлюється як багатогранне явище, в якому належне місце відведено внутрішньому аудиту [1, с.]. Втім слід зазначити, що в Законі України «Про аудиторську діяльність» взагалі не розкривається поняття «внутрішній аудит», а аудиторська діяльність в цілому та аудит зокрема розглядаються тільки в контексті підприємницької діяльності. Прямо не визначається зміст внутрішнього аудиту і Міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (МСА), хоча розкриваються поняття «внутрішній аудитор», «підрозділ внутрішнього аудита», «діяльність внутрішніх аудиторів». Під діяльністю внутрішніх аудиторів за МСА 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів» розуміється діяльність суб'єкта господарювання, що передбачає надання впевненості та консультування, призначені для оцінювання й поліпшення ефективності процесу управління суб'єктом господарювання на найвищому рівні, а також процесів управління ризиками і внутрішнього контролю [2, с. 669]. Виходячи з логіки законодавчих реалій у сфері аудиторської діяльності на національному та міжнародному рівні, аудит як різновид незалежного фінансового контролю, апріорі

не може бути внутрішнім. Проте у вітчизняній практиці поняття «внутрішній аудит» нині досить широко вживається, зокрема, в сфері державного фінансового контролю. Так, відповідно до ст. 26 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 р. за № 2456-VI внутрішній аудит – це «діяльність підрозділу внутрішнього аудиту в бюджетній установі, спрямована на удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності бюджетної установи та підвідомчих їй бюджетних установ, поліпшення внутрішнього контролю», а внутрішній контроль – це «комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ» [3]. Як видно з нормативних пояснень наведених термінів, аудит у сфері підприємницької діяльності та аудит у системі державного контролю – це різні речі. Зміст їх не є тотожним, але на законодавчому рівні це не узгоджено, а тому можливо вільне тлумачення цих дефініцій і, насамперед, у сфері підприємницької діяльності. Разом з цим слід відмітити, що на сучасному етапі в практику державного контролю впроваджено ряд законодавчих та інших нормативно-правових документів, регламентуючих внутрішній державний аудит. Так, Наказом Міністерства фінансів України 04.10.2011 р. за № 1247, із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 627 від 13.07.2017 р. [4], затверджено Стандарти внутрішнього аудиту, які розроблено з метою визначення єдиних підходів до організації та проведення державного фінансового контролю, що, безумовно, є позитивним фактором в системі управління державними фінансами (табл. 1)

Таблиця 1

Стандарти внутрішнього аудиту державного фінансового контролю

Групи стандартів	Зміст стандартів
Загальні стандарти	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту – положення про підрозділ внутрішнього аудиту, посадові інструкції працівників підрозділу внутрішнього аудиту, внутрішні документи з питань проведення внутрішнього аудиту (порядок планування і проведення внутрішніх аудитів, документування, реалізації їх результатів, інші аспекти внутрішнього аудиту)
	Вимоги до компетентності, незалежності, об'єктивності та підвищення кваліфікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту
Стандарти діяльності з внутрішнього аудиту	Напрями проведення внутрішнього аудиту: аудит ефективності, фінансовий аудит, аудит відповідності.
	Планування діяльності з внутрішнього аудиту
	Ведення бази даних, яка містить дані про усі об'єкти аудиту, закріплені за підрозділами внутрішнього аудиту, утвореними в установі
	Організація внутрішніх аудитів (тобто, розподіл трудових ресурсів, планування аудиту та складання за його результатами програми).
	Проведення внутрішнього аудиту (тобто, збір аудиторських доказів із застосуванням методів, методичних прийомів і процедур, що забезпечують обґрунтованість висновків за його результатами).
	Документування ходу та результатів внутрішнього аудиту
	Моніторинг врахування рекомендацій за результатами аудиту

Стандарти звітування, моніторингу, формування та зберігання справ, взаємодії з органами державної влади та оцінки якості за результатами внутрішнього аудиту	Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту
	Формування та зберігання справ внутрішнього аудиту
	Надання інформації про результати внутрішнього аудиту
	Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з органами державної влади
	Забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, оцінка якості внутрішнього аудиту

Складено автором за даними [4]

Крім того, з метою реалізації Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 р. Постановою Кабінету Міністрів України №1001 від 28.09.2011 р. затверджено Порядок утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади [5]; Наказом Міністерства фінансів України № 1217 від 29.09.2011 р. – Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту [6].

Отже, огляд законодавчої регламентації внутрішнього аудиту дозволив упевнитися в тому, що понятійний апарат системи внутрішнього фінансового контролю України потребує нормативної відповідності на державному та недержавному рівні. Тому перспективи подальших досліджень системи внутрішнього контролю варто проводити у напрямку розкриття концептуальних і методологічних засад контролю, удосконалення його теорії та практики.

Література:

1. Артюх О. В. Внутрішній контроль та внутрішній аудит суб'єктів господарювання: співставлення понять / О. В. Артюх, К. В. Проценко // Сучасні тенденції в економіці та управлінні: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. – У 2-х частинах. – (м. Запоріжжя, 30 червня 2017 року) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. – Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2017. – Ч. 2. – С. 50-54.
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2015 року). – Частина 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_1_2015.pdf.
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010р. за № 2456-VI, в останній редакції від 01.01.2018р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/byudzhetniy_kodeks_ukraini/statja-26.htm.
4. Стандарти внутрішнього аудиту, затверджено Наказом Міністерства фінансів України 04.10.2011р. за № 1247, із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів 627 від 13.07.2017р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>.
5. Порядок утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 р. за №1001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011-%D0%BF>.
6. Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту: Наказ Міністерства фінансів України від 29.09. 2011 р. № 1217, <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11>